

BOSHLANG'ICH SINFLARDA MATEMATIKA FANINING AHAMIYATI VA MAZMUNI

Mamaraximov Xolboy

boshlang'ich sinf o'qituvchisi

Annotatsiya. Mazkur maqolada boshlang'ich ta'limda 2-sinf matematika fanining mazmuni, asosiy mavzulari va o'qitish metodlari yoritilgan. Unda sonlar va amallar, ko'paytirish va bo'lishga kirish, masala yechish, geometrik shakllar hamda o'lchov birliklarini o'rgatish jarayonining ahamiyati tahlil qilingan. Shuningdek, matematika fanining o'quvchilarning mantiqiy fikrlashi, mustaqil ishlashi va kundalik hayotda zarur bo'ladigan ko'nikmalarni shakllantirishdagi o'rni ko'rsatib berilgan. Darslarni interaktiv va ko'rgazmali metodlar asosida tashkil etishning samaradorligi asoslab berilgan.

Kalit so'zlar. boshlang'ich ta'lim, 2-sinf matematikasi, sonlar va amallar, masala yechish, geometrik shakllar, o'lchov birliklari, mantiqiy fikrlash, matematik ko'nikmalar, interaktiv metodlar, didaktik o'yinlar, matematika o'qitish metodikasi.

Аннотация. В данной статье освещаются содержание, основные темы и методы преподавания математики во 2 классе начального образования. Проанализировано значение изучения чисел и арифметических действий, введения умножения и деления, решения задач, геометрических фигур и единиц измерения. Также показана роль математики в развитии логического мышления, самостоятельной работы и навыков, необходимых в повседневной жизни учащихся. Обоснована эффективность организации уроков на основе интерактивных и наглядных методов обучения.

Ключевые

слова:

начальное образование, математика 2 класса, числа и действия, решение задач, геометрические фигуры, единицы измерения, логическое мышление, математические навыки, интерактивные методы, дидактические игры, методика преподавания математики.

Annotation.

This article highlights the content, main topics, and teaching methods of mathematics in the 2nd grade of primary education. The importance of teaching numbers and operations, introduction to multiplication and division, problem-solving, geometric shapes, and measurement units is analyzed. The article also demonstrates the role of mathematics in developing students' logical thinking,

independent learning, and everyday life skills. The effectiveness of organizing lessons through interactive and visual teaching methods is substantiated.

Keywords:

primary education, 2nd grade mathematics, numbers and operations, problem-solving, geometric shapes, measurement units, logical thinking, mathematical skills, interactive methods, didactic games, mathematics teaching methodology.

Kirish

Boshlang'ich ta'lim bosqichi bolaning bilim olish jarayonidagi eng muhim davr hisoblanadi. Ayniqsa, boshlang'ich sinf matematika fani o'quvchilarning mantiqiy fikrlashini, hisoblash ko'nikmalarini va kundalik hayotda zarur bo'ladigan matematik bilimlarini shakllantirishda katta ahamiyatga ega. Bu bosqichda o'quvchilar sonlar bilan mustaqil ishlashni, oddiy masalalarni yechishni va matematik tushunchalarni to'g'ri qo'llashni o'rganadilar.

Matematika fani nafaqat hisob-kitob qilishni, balki tartibli fikrlashni, muammoni tahlil qilishni va to'g'ri xulosa chiqarishni ham o'rgatadi. Shu sababli boshlang'ich sinf matematika dasturi puxta va izchil tuzilgan bo'lib, bolalarning yosh xususiyatlariga mos ravishda ishlab chiqilgan. Keling 2-sinf matematika fani dasturini tahlil qilib ko'ramiz.

2-sinf matematika fanining asosiy mavzulari

2-sinf matematika fanida quyidagi asosiy yo'nalishlar o'rganiladi:

1. Sonlar va amallar

2-sinfda o'quvchilar 100 ichida sonlarni o'rganadilar. Ular:

- Sonlarni o'qish va yozish;
- Sonlarni taqqoslash ($>$, $<$, $=$ belgilaridan foydalanish);
- Sonlarni tartiblash;
- Juft va toq sonlarni ajratish;
- O'nlik va birlik tushunchasini bilish;

Shuningdek, qo'shish va ayirish amallari 100 ichida mustahkam o'zlashtiriladi. O'quvchilar ustun usulida qo'shish va ayirishni o'rganadilar.

2. Ko'paytirish va bo'lishga kirish

2-sinfda ko'paytirish va bo'lish amallariga kirish boshlanadi. Bolalar:

- Bir xil qo'shiluvchilar yig'indisini ko'paytirish shaklida yozishni
- Ko'paytirish jadvalining dastlabki qismlarini
- Bo'lishni ko'paytirishga teskari amal ekanini o'rganadilar.

Masalan: $3 + 3 + 3 = 9$

Bu $3 \times 3 = 9$ ko‘rinishida yoziladi.

3. Masalalar yechish

Masala yechish 2-sinf matematikasining muhim qismidir. O‘quvchilar:

- 1–2 amalli masalalarni
- Qo‘shish va ayirishga doir masalalarni
- Mantiqiy masalalarni
- Jadval asosida tuzilgan masalalarni yechishni o‘rganadilar.

Masala yechishda quyidagi bosqichlarga amal qilinadi:

- Masalani diqqat bilan o‘qish;
- Shartini aniqlash;
- Amalni tanlash;
- Yechimni yozish;
- Javobni ifodalash;

4. Geometrik shakllar

2-sinfda o‘quvchilar quyidagi shakllar bilan tanishadilar:

- To‘g‘ri chiziq
- Kesma
- Burchak
- Uchburchak
- To‘rtburchak
- Doira

Shuningdek, kesma uzunligini chizg‘ich yordamida o‘lchash, santimetr va metr birliklari bilan ishlash o‘rgatiladi.

5. O‘lchov birliklari

O‘quvchilar quyidagi o‘lchov birliklarini o‘rganadilar:

- Uzunlik: santimetr (sm), metr (m);
- Massa: kilogramm (kg);
- Vaqt: soat, daqiqa;
- Pul birliklari;

Bu bilimlar bolalarga kundalik hayotda mustaqil harakat qilishga yordam beradi.

2-sinf matematika fanining ahamiyati:

- Mantiqiy fikrlashni rivojlantiradi;
- Xotirani mustahkamlaydi;
- Diqqatni jamlashni o‘rgatadi;
- Mustaqil ishlash ko‘nikmasini shakllantiradi;
- Kundalik hayotda zarur bo‘ladigan hisob-kitoblarni o‘rgatadi;

Masalan, do‘konda xarid qilish, vaqtni aniqlash, masofani o‘lchash kabi vaziyatlarda matematik bilimlar zarur bo‘ladi.

O‘qitish usullari

2-sinf matematika darslari ko‘rgazmali va interaktiv usullarda olib boriladi.

Quyidagi metodlar samarali hisoblanadi:

- Rasmlar va jadvallar bilan ishlash;
- Didaktik o‘yinlar;
- Guruhli ishlash;
- Amaliy mashqlar;
- Savol-javob usuli;
- Bolalar yosh bo‘lganligi sababli darslar qiziqarli va sodda shaklda tashkil etiladi.

Xulosa

2-sinf matematika fani boshlang‘ich ta‘limning muhim bosqichidir. Bu davrda olingan bilimlar kelajakdagi murakkab matematik mavzularni o‘zlashtirish uchun

poydevor bo‘lib xizmat qiladi. O‘quvchilar sonlar, amallar, geometrik shakllar va masalalar bilan ishlashni o‘rganib, mantiqiy fikrlash qobiliyatini rivojlantiradilar.

Shu sababli 2-sinf matematika fanini puxta o‘zlashtirish har bir o‘quvchi uchun muhim ahamiyatga ega.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati

1. 2-sinf Matematika darsligi. – Toshkent: Respublika ta‘lim markazi nashri.
2. Boshlang‘ich ta‘lim uchun matematika o‘qitish metodikasi. – Toshkent: O‘qituvchi nashriyoti.
3. Boshlang‘ich sinflar uchun davlat ta‘lim standarti va o‘quv dasturi. – Toshkent.
4. Matematika fanidan metodik qo‘llanma (boshlang‘ich sinflar uchun). – Toshkent: Yangi asr avlodi.
5. Pedagogika va psixologiya asoslari. – Toshkent: Sharq nashriyoti.
6. Zamonaviy ta‘lim texnologiyalari bo‘yicha qo‘llanmalar.
7. Internet ta‘lim resurslari va elektron darsliklar.